Norges Bank

FINANSDEPARTEMENTET
Postboks 8008 DEP
0030 OSLO

Dato: 03.07.2026
Deres ref.:
Vår ref.: 25/01258-11

Norges Bank og ny arkivlov - forslag om endring av sentralbankloven § 5-1

1. Innledning

Ny arkivlov og arkivforskrift trådte i kraft 1. januar i år. Etter den nye arkivlova gjelder reglene om offentlige arkiver og arkivplikt bare dokumenter i saker der Norges Bank treffer enkeltvedtak eller fastsetter forskrift. Dette er en innsnevring sammenlignet med tidligere lovforståelse og praksis, der Norges Bank var fullt ut underlagt arkivregelverket.

Den nye loven innebærer at dokumentasjon knyttet til flere sentrale deler av bankens virksomhet faller utenfor, eller kan falle utenfor, arkivplikten. Norges Bank mener derfor at arkivlovas regler om offentlige arkiver bør gjelde for hele bankens virksomhet.

Norges Bank ber på denne bakgrunn Finansdepartementet fremme forslag om endring av sentralbankloven § 5-1, slik at arkivlovas regler om offentlige arkiver kommer til anvendelse for Norges Bank.

2. Konsekvensene av ny arkivlov for Norges Banks informasjonsforvaltning

Ny arkivlov skal sikre at dokumentasjon tas vare på som grunnlag for forsvarlig og etterrettelig forvaltning, kontroll, rettssikkerhet og en opplyst offentlig samtale. Loven skal legge til rette for arkivene som kulturarv og kilde til historisk kunnskap, forskning og allmenn bruk. Loven gjelder for staten, fylkeskommunene og kommunene.[1] Selvstendige rettssubjekter som Norges Bank omfattes bare av arkivplikt i saker der de treffer enkeltvedtak eller fastsetter forskrift. For øvrige saker gjelder reglene om privatarkiv. Dette innebærer en langt snevrere arkivplikt enn dagens praksis som er ihht. den tidligere arkivloven.

Etter den nye loven vil dokumentasjon knyttet til flere sentrale deler av bankens virksomhet falle utenfor arkivplikten, blant annet dokumentasjon knyttet til forvaltningen av Statens pensjonsfond utland og valutareservene. Det kan også være uklart om arkivplikten omfatter beslutninger som står i en mellomstilling mellom enkeltvedtak/forskrift og privatrettslig avtale, for eksempel beslutninger etter sentralbankloven § 3-1 om styringsrenten, søknader om S-lån og beslutninger knyttet til likviditetsstyring og markedsoperasjoner. Arkivplikten etter den nye loven sikrer dermed ikke at dokumentasjon om betydelige deler av Norges Banks virksomhet blir tatt vare på.

[1] Se arkivlova § 3 første ledd bokstav a).

Postadresse
Postboks 1179 Sentrum,
NO-0107 Oslo

Besøksadresse
Bankplassen 2,
Oslo

Tel: +47 22 31 60 00
www.norges-bank.no
post@norges-bank.no

Organisasjonsnummer
NO 937 884 117 MVA

3. Behovet for arkivplikt for hele Norges Banks virksomhet

Under arbeidet med arkivloven ble det lagt til grunn at enkelte selvstendige rettssubjekter, etter en konkret vurdering, bør omfattes av loven i sin helhet.[2] Dette kan gjøres i forskrift med hjemmel i arkivlova § 3 tredje ledd eller i særlovgivningen, se punkt 4 nedenfor.

Norges Bank mener det er viktig å sikre at dokumentasjon om hele bankens virksomhet blir tatt forsvarlig vare på for både nåtiden og ettertiden. Banken har sentrale samfunnsoppdrag innen pengepolitikk, finansiell stabilitet og kapitalforvaltning, og forvalter store verdier på vegne av fellesskapet. Dokumentasjon om både sentralbankvirksomheten og forvaltningen av Statens pensjonsfond utland har stor offentlig og historisk interesse. Mye av dokumentasjonen finnes dessuten bare hos banken og hos avsender eller mottaker. Disse hensynene tilsier at hele bankens virksomhet bør omfattes av arkivlovens og -forskriftens regler, uavhengig av om den enkelte saken gjelder vedtaks- eller forskriftsarbeid eller ikke.

Arkivplikten må også ses i sammenheng med plikten til å føre journal[3] og til å behandle innsynskrav etter offentleglova. Offentleglova gjelder alle bankens saksdokumenter,[4] (med unntak av dokumenter knyttet til formuesforvaltning),[5] mens arkivplikten etter ny lov bare gjelder saker om enkeltvedtak eller forskrift. Journalføringsplikten og plikten til å behandle innsynskrav vil derfor omfatte flere dokumenter enn arkivplikten. Hensynet til sammenheng i regelverket taler for at hele bankens virksomhet underlegges arkivloven og arkivforskriften.

Norges Bank må også i saker uten arkivplikt ta vare på dokumenter for interne behov for styring og kontroll, god informasjonsforvaltning og effektiv saksbehandling. Denne delen av arkivet vil imidlertid med ny arkivlov være å anse som et privat arkiv, og banken vil ikke være pålagt å bruke ressurser på å håndtere informasjonen i tråd med arkivfaglige prinsipper om blant annet autentisitet, integritet og tilgjengelighet. Uten en lovpålagt arkivplikt kan arkivarbeidet over tid bli nedprioritert og øke risikoen for mangelfulle arkiver.

4. Forslag til lovendring

Norges Bank kan omfattes av arkivloven og arkivplikten ved at sentralbankloven endres, eller ved at Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) benytter seg av forskriftshjemmelen i arkivlova § 3 tredje ledd. Av hensyn til forenkling og ensartet regelverk i hele Norges Bank mener banken at den beste løsningen er at sentralbankloven endres.

Grunnen til dette er at det er usikkert om KUDs forskriftskompetanse omfatter dokumenter knyttet til formuesforvaltning, dvs. dokumenter knyttet til forvaltningen av SPU, valutareservene og statsgjeldsforvaltningen. Arkivlova § 3 tredje ledd omfatter «sjølvstendige rettssubjekt som er omfatta av offentleglova § 2 første ledd første punktum bokstav c eller d», men dokumenter «knytte til formuesforvaltning hos rettssubjekt som har slik forvaltning som føremål» er unntatt fra offentleglova, jf. offentlegforskrifta § 1 tredje ledd bokstav b). Å pålegge arkivplikt i mandatene for forvaltningen av Statens pensjonsfond utland og statsgjeldsforvaltningen vil ikke omfatte forvaltningen av valutareservene.

Flere selvstendige rettssubjekter er underlagt arkivlovens regler gjennom særlovgivning, blant annet Innovasjon Norge, helseforetakene og Folketrygdfondet.[6] Sentralbankloven § 5-1, som

---

[2] Prop. 52 L (2024–2025) s. 46.
[3] Se offentleglova § 10 første ledd, jf. arkivforskrift § 14.
[4] Se offentleglova § 3.
[5] Se offentlegforskrifta § 1, annet ledd, bokstav b.
[6] Se henholdsvis lov om Innovasjon Norge § 6 femte ledd, helseforetaksloven § 5 fjerde ledd og folketrygdfondloven § 6 tredje ledd. Det følger av sistnevnte at «Folketrygdfondet regnes som et

regulerer forholdet til forvaltningsloven og offentleglova, er etter Norges Banks vurdering egnet til også å regulere forholdet til arkivlova.

Etter arkivlova § 17 gjelder taushetsplikten i forvaltningsloven § 13 når råderetten over et arkiv har gått over til Nasjonalarkivet, med mindre annet følger av lov eller forskrift. Etter Norges Banks vurdering bør bankens særskilte taushetsplikt etter sentralbankloven § 5-2 fortsatt gjelde for dokumenter som er avlevert til Nasjonalarkivet. Det foreslås derfor at dette presiseres i sentralbankloven § 5-1.

Sentralbankloven § 5-1 kan endres på følgende måte: (forslag til endringer markert i rødt, Justisdepartementets forslag om forvaltningslova markert i blått).[7]

«§ 5-1.Forholdet til arkivlova, forvaltningsloven og offentleglova

(1) Norges Bank regnes som et organ etter arkivlova § 2 bokstav h. Ved avlevering av Norges Banks arkiv til Nasjonalarkivet etter arkivlova § 14 gjelder § 5-2 i loven her om taushetsplikt også for Nasjonalarkivet.

(2) Forvaltningsloven gjelder for Norges Bank.

(3) Norges Banks vedtak i saker etter § 3-1 og om oppsigelse eller avskjed kan ikke påklages.

(4) Når det er nødvendig for å sikre forsvarlige interne avgjørelsesprosesser kan det gjøres unntak fra innsyn etter offentleglova for saksforberedende dokumenter som utveksles mellom henholdsvis Norges Bank og Finansdepartementet og Norges Bank og Finanstilsynet.

(5) Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser til utfylling av bestemmelsene i tredje og fjerde ledd.»

Norges Bank antar at forslaget i hovedsak har virkninger for Norges Bank og Nasjonalarkivet, jf. utredningsinstruksen § 3-3. Etter bankens vurdering er det derfor ikke nødvendig med bred høring, og det bør være tilstrekkelig å forelegge saken for KUD for uttalelse.

Med hilsen

Ida Wolden Bache
Sentralbanksjef

Alexander Behringer
Juridisk direktør

organ etter arkivlova § 2 bokstav h». De andre to bestemmelsene er tilnærmet identiske. Denne løsningen medfører at reglene om offentlige arkiver gjelder for alle organets saker, ikke bare der de fatter enkeltvedtak eller fastsetter forskrift.

[7] Jf. Justis- og beredskapsdepartementets forslag om endring av sentralbankloven § 5-1 i forbindelse med forslag til endringer i sektorlovgivningen som følge av ny forvaltningslov.